

RESULTATEN VAN ENQUÊTE

Robotmaaiers en het gevaar voor egels

De laatste maanden duiken er in Nederland en België alarmerende berichten op over robotmaaiers die (vooral jonge) egels verminken of zelfs doden. Hoe groot is het probleem? Natuurpunt en Egelwerkgroep Nederland onderzochten het met een enquête bij eigenaars van robotmaaiers en gaven op basis daarvan raad hoe je slachtoffers kunt vermijden.

TEKST SARAH RUMMENS, DIEMER VERCAYIE & MEREL KLAARMOND

De kans is groot dat je iemand kent die een robotmaaier in z'n tuin heeft. De verkoop van deze kleine automatische grasmaaiers is namelijk de afgelopen vijf jaar elk jaar gestegen met maar liefst 25%. De eerste robotmaaier werd uitgevonden in 1990, en ondertussen zijn ze uitgegroeid tot een vast onderdeel van menige tuinuitrusting. Maar hoe veilig is dit toestel voor dieren in je tuin?

ALARMERENDE BERICHTEN

Op sociale media duiken geregeld alarmerende berichten over het gevaar van de robots voor egels. Deze oproepen komen ook uit verschillende andere Europese landen. De dierenrechtenorganisatie

Peta publiceerde vorige zomer een bericht waarin foto's te zien zijn van een egel die door zo'n robotmaaier werd verminkt¹. Ook in Zwitserland zijn gevallen gedocumenteerd. Erika Heller, uitbaatster van een egelcentrum, vertelde aan het Zwitserse online dagblad *20 minutes* dat ze op één jaar tijd twintig fatale incidenten met de robotgrasmaaiers tegenkwam. Ook in Nederland zien steeds meer egelopvangcentra een toename in het aantal (dodelijk) verwonde egels door robotmaaiers.

EGELS IN DE VERDRUKKING

Een zicht op de omvang van het probleem is er nog niet. Wel is het zeker dat egels het opvallend slecht doen in onze contreien –

en dat ze elke extra uitdaging kunnen missen als kiespijn. Zo blijkt het aantal egels de afgelopen tien jaar bijna gehalveerd te zijn². Wat de precieze oorzaken daarvoor zijn, is nog niet sluitend aangetoond. Er is een heel scala van oorzaken mogelijk, maar er zijn alvast twee mogelijke oorzaken waar bewijs voor bestaat. Het dalende aantal insecten en slakken – het voornaamste voedsel van egels – is een belangrijke kandidaat. Een belangrijke oorzaak van sterfte bij egels is ons dichte wegennetwerk. België heeft met gemiddeld vijf kilometer weg per vierkante kilometer (op Malta na) het dichtste wegennet van Europa. Nederland staat als volgende in de ranglijst met gemiddeld drie kilometer weg per vierkante kilometer. In België en Nederland staat de egel dan ook al tien jaar op nummer één als meest gemelde zoogdier onder de verkeersslachtoffers^{3,4}. Of ook de robotmaaiers een hand hebben in het afnemen van de aantal egels, is voorlopig nog onduidelijk.

UITEENLOPENDE VEILIGHEIDSMCHANISMEN

Het potentiële gevaar wordt niet ontkend door de fabrikanten. Ze raden de consumenten aan om kinderen en dieren van het gazon te verwijderen alvorens de robot begint te maaien, en af en toe wordt ook gezegd om hem niet 's nachts te laten rijden. De fabrikanten bouwen er ook een aantal veiligheidsmechanismen in die ongelukken met mens en dier zouden moeten vermijden. Maar de ene robotmaaier is de andere niet en zowel het aantal verschillende soorten veiligheidsmechanismen als de kwaliteit ervan kunnen sterk verschillen. Zo is bijvoorbeeld de afstand tussen de messen en de rand van de grasmaaier meestal langer dan een vingerlengte om ongelukken bij optillen te vermijden en zijn modellen met inklapbare messen veiliger dan modellen met een vast messenblad. De botssensor zorgt ervoor dat het toestel stopt, terugkeert en een andere richting uitgaat als het een obstakel tegenkomt, maar dus ook dat er niet over gevoelige lichaamsdelen of dieren gereden wordt. Deze veiligheidsmechanismen zijn grotendeels bedoeld voor kinderen, volwassenen, honden en katten, maar hoe zit het nu met de egels en vooral met jonge egels?

BEVRAGING BIJ EIGENAARS VAN ROBOTMAAIERS

Natuurpunt en Egelwerkgroep Nederland wilden met een bevraging te weten komen hoe groot de problematiek is en hoe vaak egels onder de robotmaaier terechtkomen. De enquête⁵ werd verspreid via nieuwsbrieven, websites, sociale media en contacten met de pers. Niet minder dan 659 eigenaars van robotmaaiers vulden de enquête in (28/8/2019). Daaruit blijkt dat 1 op 30 eigenaars al dode of gewonde egels teruggevonden heeft na activiteit van de robotmaaier. Er werd ook navraag gedaan of er ook andere dieren slachtoffer geworden waren van de grasmaaier en naast egels worden er ook dode kikkers, padden, salamanders, slakken, mollen, muizen en zelfs een Chinese wolhandkrab en een jonge haas gemeld. Uit de bevraging kwam een goed beeld van de meest verkochte merken en bleek dat dode egels niet alleen gemeld worden bij obscure merken die pas op de markt komen en nog kinderziektes moeten wegwerken. Het gaat ook opvallend veel bij eigenaars van toestellen van de marktleider mis, een merk dat prat gaat op de ingebouwde veiligheidsmechanismen. Daaruit blijkt dat de veiligheidsmechanismen van robotmaaiers inderdaad nog niet voldoende zijn om egels te ontzien. Nadat egels door intensivering van landbouwpraktijken zich uit het landbouwgebied hebben moeten terugtrekken en nu vooral in tuinen en parken voorkomen,

betekent de razendsnelle opkomst van robotmaaiers – naast verkeer – een nieuwe bedreiging van hun voortbestaan in het huidige habitat dat hen nog rest.

WAT KUN JE DOEN OM ONGELUKKEN TE VERMIJDEN?

De Zwitserse organisatie Pro-Igel Schweiz deed een kleine test (met vier soorten robotmaaiers) om na te gaan welke modellen veilig zijn voor jonge egels⁶. Slechts één van de geteste modellen (een van de marktleider) bleek veilig voor de (jonge) egels. Uit de test bleek dat het van groot belang is dat de afstand tussen de beschermende kap – waarin de botssensor verwerkt zit – en de grond niet groter is dan 4,5 cm. Wanneer de rand van de robotmaaier hoger is, dan rijdt de robotmaaier over jonge egels heen die daardoor geraakt kunnen worden door de messen.

Wil je dus zo'n ongeluk vermijden? Laat de robotmaaier dan overdag rijden, verwijder op voorhand alle dieren van het gazon en koop een toestel met een lage rand (<4,5 cm) en met de nodige veiligheidsmechanismen. Vind je toch nog een gewonde egel? Breng die dan naar een egelopvangcentrum (Nederland) of een Opvangcentrum voor Wilde Dieren (Vlaanderen).

SARAH RUMMENS werkt als stagiair bij de dienst Communicatie van Natuurpunt.

DIEMER VERCAYIE coördineert het project 'Egelstraat' bij Natuurpunt en MEREL KLAARMOND is voorzitter en trekkende kracht van Egelwerkgroep Nederland.

